

Uzasadnienie
do projektu uchwały Sejmiku Województwa Śląskiego
w sprawie określenia wymagań, jakie powinien spełniać projekt budżetu obywatelskiego
Województwa Śląskiego

W celu urzeczywistnienia idei partycypacji społecznej wśród mieszkańców województwa śląskiego, działając na podstawie art. 10a ust. 6 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, Sejmik Województwa Śląskiego uchwałą nr V/59/2/2018 z dnia 18 października 2018 r. określił wymogi jakie powinien spełniać projekt budżetu obywatelskiego Województwa Śląskiego (Dz. Urz. Woj. Śl. z 2019 r. poz. 5919, z późn. zm.).

Oczekiwania mieszkańców województwa oraz doświadczenia zebrane w trakcie realizacji Marszałkowskiego Budżetu Obywatelskiego Województwa Śląskiego, zwanego dalej „MBO”, skłaniają do wprowadzenia zmian do dotychczas obowiązujących rozwiązań prawnych w tym zakresie.

Mechanizm MBO składa się z następujących podstawowych elementów:

- 1) zgłaszanie zadań i ich weryfikacja;
- 2) wybór zadań przez mieszkańców województwa w drodze głosowania;
- 3) ustalenie wyników głosowania i zatwierdzenie listy zadań, które zostaną przekazane do realizacji;
- 4) realizacja wybranych zadań;
- 5) działania promocyjne, edukacyjne i informacyjne dotyczące MBO.

W porównaniu do aktualnie obowiązującego mechanizmu MBO, w nowych uregulowaniach postanowiono szczególnie zaakcentować realizację zadań o charakterze ekologicznym. Tym samym, w myśl projektowanych przepisów, środki przeznaczone na realizację zadań w ramach MBO podzielone będą na pule:

- 1) ekologiczną, zwaną dalej „pulą EKO”, wynoszącą 1/2 ogółu środków i obejmującą całość Województwa;
- 2) podregionalną, zwaną dalej „pulą REGIO”, składającą się z grup powiatów, wynoszącą łącznie 1/2 ogółu środków.

Jednocześnie w nowych regulacjach przyjęto, że zgłaszane zadania w puli EKO, obejmującą całość województwa, będą musiały łącznie spełniać następujące warunki:

- 1) mają dominujący charakter ekologiczny;
- 2) wpływają na poprawę środowiska naturalnego;
- 3) służą rozwojowi całego Województwa.

Należy zauważyć, że wprowadzenie puli EKO, gdzie będzie można zgłaszać wyłącznie zadania o dominującym charakterze ekologicznym, nie będzie miało negatywnego wpływu na możliwość bezpośredniego rozstrzygania w sprawach samorządu przez mieszkańców, gdyż po pierwsze dominujący charakter ekologiczny nie przesądza o tym, że dane zadanie nie może zawierać również elementów o innym charakterze, a po drugie w ramach puli REGIO mieszkańcy będą mogli zgłaszać zadania o różnym charakterze, jeżeli tylko zadania te będą wpisywać się w zakres zadań własnych realizowanych przez Województwo. Zostanie zatem zachowana równowaga pomiędzy możliwością bezpośredniego decydowania przez mieszkańców o części wydatków budżetu Województwa a dążeniem samorządu do wyłonienia najlepszych jakościowo i funkcjonalnie zadań, które wpisują się w kierunki i priorytety realizacji zadań przez Województwo. Również środki finansowe będą przyznane w takiej samej wysokości na pulę EKO oraz pulę REGIO.

Projektowane rozwiązania znajdują swoje uzasadnienie w przyjętej Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”, która stanowi załącznik do uchwały Sejmiku Województwa Śląskiego nr VI/24/1/2020 z dnia 19 października 2020 r. w sprawie przyjęcia

Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”, gdzie została przedstawiona wizja rozwoju i transformacji regionu ze szczególnym uwzględnieniem poszanowania środowiska naturalnego – Zielone Śląskie.

Proponowane rozwiązania mają swoje umocowanie także w innych dokumentach wyznaczających kierunki i priorytety realizacji zadań przez Województwo Śląskie, takich jak:

- 1) Polityka gospodarki niskoemisyjnej dla województwa śląskiego. Regionalna polityka energetyczna do roku 2030, stanowiąca załącznik nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa Śląskiego nr 2873/194/VI/2020 z dnia 9 grudnia 2020 r.;
- 2) Program Ochrony Powietrza Województwa Śląskiego, stanowiący załącznik do uchwały nr VI/21/12/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 22 czerwca 2020 r.

W projekcie Regulaminu MBO przewidziano także możliwość wykorzystania wolnych środków z puli EKO lub puli REGIO, poprzez utworzenie puli wolnych środków, które zostaną przeznaczone na te zadania, które nie zostały wybrane do realizacji przy pierwszym podziale środków w puli EKO oraz puli REGIO (lista zadań dodatkowych), co powinno zapewnić maksymalne wykorzystanie środków na wszystkie zgłaszane zadania.

Reasumując, wspieranie przez władze samorządowe działań proekologicznych wpisuje się w ogólny kierunek działań podejmowanych przez współczesnego ustawodawcę oraz pokrywa się z priorytetami określonymi w różnych dokumentach strategicznych, określonych na gruncie krajowym oraz samorządowym. Należy zatem uznać za uzasadnione dążenie do realizacji działań proekologicznych w ramach mechanizmu MBO.

Szacunkowa wartość zadań zgłaszanych przez mieszkańców województwa w ramach MBO:

- 1) w przypadku zadań w puli EKO nie będzie mogła być niższa niż 100 000 zł, ale nie wyższa niż 25% dostępnych w puli EKO środków;
- 2) w przypadku zadań w puli REGIO nie będzie mogła być niższa niż 20 000 zł, ale nie wyższa niż 50% dostępnych w puli REGIO środków dla danego podregionu.

Natomiast pozostałe wprowadzone zmiany mają charakter porządkujący dotychczasowe regulacje prawne. Najważniejsze z tych zmian przedstawiają się następująco:

- 1) ujednolicono terminologię stosowaną w Regulaminie MBO oraz wprowadzono poprawki stylistyczne i redakcyjne;
- 2) doprecyzowano, że do MBO nie mogą być zgłaszane zadania, które zawierają bezpośrednie lub pośrednie wskazanie potencjalnego wykonawcy zadania, trybu jego wyboru oraz zadania, których realizacja naruszałaby prawa osób trzecich;
- 3) wskazano, że do MBO nie mogą być zgłaszane zadania nieinwestycyjne (tzw. zadania miękkie), które zakładają wyłącznie wydatki przeznaczone na zakupy sprzętu lub doposażenia. Wydatki na doposażenie lub sprzęt mogą być ponoszone wyłącznie pod warunkiem ich celowości i niezbędności dla realizacji zadania;
- 4) wprowadzono regulacje usprawniające proces oceny zgłoszonego zadania (błędy pisarskie i inne stwierdzone oczywiste omyłki będą poprawiane w toku oceny bez wzywania zgłaszającego zadanie do ich poprawienia, doprecyzowano proces wprowadzania zmian do zgłoszonego zadania);
- 5) wprowadzono możliwość rezygnacji ze zgłoszonego zadania, jednakże będzie to możliwe przed ogłoszeniem ostatecznej listy zadań dopuszczonych do głosowania;
- 6) podczas głosowania każdy mieszkaniec będzie mógł przyznać maksymalnie 6 punktów (do 3 punktów w ramach puli REGIO oraz do 3 punktów w ramach puli EKO);
- 7) doprecyzowano, że jeżeli zadanie jest niewykonalne z przyczyn obiektywnych w całości lub w części, Zarząd Województwa będzie mógł odstąpić od realizacji tego zadania lub zrealizować je w części.

Podział Województwa na grupy powiatów będzie tożsamy jak w aktualnie obowiązującym Regulaminie MBO i odpowiada podziałowi Województwa na okręgi wyborcze w wyborach do Sejmiku Województwa.

Tak jak dotychczas, zgłaszane zadania muszą mieścić się w granicach zadań własnych Województwa oraz muszą być wykonalne prawno-technicznie i możliwe do realizacji w ciągu jednego roku budżetowego. Każdy mieszkaniec województwa będzie mógł zgłosić lub poprzeć na liście poparcia więcej niż jedno zadanie w ramach MBO. Większość dokumentów związanych ze zgłaszaniem zadaniem będzie można przesłać drogą elektroniczną za pośrednictwem Elektronicznej Skrzynki Podawczej. Ocena zgłaszanych zadań podzielona jest na ocenę formalną oraz prawno-techniczną.

Projektowane rozwiązania uwzględniają zarówno dotychczasowe doświadczenia w realizacji MBO jak i oczekiwania mieszkańców, co powinno prowadzić do stworzenia przyjaznego i czytelnego mechanizmu zgłaszania i wybierania zadań do realizacji w ramach MBO. Projektowane zmiany powinny być jeszcze bardziej skutecznym narzędziem do decydowania o części wydatków budżetu Województwa, a przez to prowadzić do zachęcenia mieszkańców Województwa do aktywniejszego udziału w życiu publicznym regionu.

Z uwagi na fakt, iż uchwała nr V/59/2/2018 była już dwukrotnie nowelizowana, aby zachować przejrzystość tej regulacji prawnej, postanowiono przedłożyć Sejmikowi do uchwalenia nową uchwałę. Jednocześnie wprowadzono przepis przejściowy, zgodnie z którym do zadań wybranych do realizacji na podstawie uchylonej uchwały nr V/59/2/2018 będzie się stosować przepisy dotychczasowe.